

je nastalo, i da jest zbog takvog uzroka, prije nego smrtna živa bića«; dakle, ako je nebo nastalo, kažem, nastalo je takvim uzrokom, tj. naravljju i univerzalnim umom, i biva očuvano takvim uzrokom i to je vjerojatnije, nego da su od njega nastala smrtna živa bića. No ona su proizašla od ideja koje su u tom umu, zašto nije također od tih istih proizašlo i nebo? Sigurno jest, jer u knjizi *O svijetu* jasno priznaje što je ovdje rekao dvojbena: *ako je nastalo*; tamo, naime, <kaže>: »I cijelo nebo uresila je ona moć koja kroz sve prodire«. Nebo i svijet imaju, dakle, bitak i djelovanje, tj. kretanje od njih i od njegovih ideja, beznačajan je, dakle, onaj prigovor. Dodaje: »No ništa ne koriste <ideje> ni za znanje o drugome, nisu supstancija toga (bile bi, naime, u tome), niti <koriste> za bitak, jer nisu u onome što u njima sudjeluje.«²⁸ Platon je u *Fedonu* poučavao da je svo ljudsko znanje sjećanje, a to ne bi bilo ništa drugo, nego poslije zaborava ponovno uspostavljanje znanja; i da je istinito da je to tako, jer u ovom životu znamo što je to jednako; to se, naime, događa zato, jer smo prije ovoga života poznavali to isto jednako, a to je bila sama ideja. Ideja je, dakle, bila predmet naše tadašnje spoznaje, a uzrok je naše sadašnje na temelju sjećanja.

Aristotel to čerupa zbog toga jer one ideje nisu supstancije toga, kao da se znanost ne postiže drugim do supstancijom. No suprotno nas je poučavao u cijeloj 3. knjizi *Analitike* – da znanost nastaje na temelju dokaza; a dokaz ne čini da znamo supstanciju [333] ili bit, nego da na temelju uzroka vlastita trpnja pripada svojem subjektu; po Aristotelovu nauku znanost je, dakle, o akcidentu, a ne o supstanciji, neopravdano se, dakle, čerupa Platon.

Drugi je dio pobijanja, da ideje ne pridonose bitku jer nisu u onome što u njima sudjeluje. Kao da je nužno da sunce i otac koji Sokratu daju bitak, budu u Sokratu, djetinjast je zaista taj prigovor. Ideje, naime, nisu – po uvjeravanju Platona i starih

²⁸ Usp. također: ARIST. *Metaph.* 1079b.16.